

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/101/2019
Identifikačné číslo spisu:	7215216539
Dátum vydania rozhodnutia:	24.06.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7215216539.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, proti žalovanej F. B., bývajúcej v M., H. XXXX/X, o zaplatenie 4 843,04 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom Súde Košice II pod sp. zn. 13 C 354/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 5. decembra 2017 sp. zn. 5 Co 158/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Košice II zo 7. decembra 2016 SP. zn. 13 C 354/2015 vo výroku, ktorým určil zmluvnú podmienku o poplatku 250,- eur za poskytnutie úveru podľa čl. 1 ods. 1, 2 úverovej zmluvy za neprijateľnú a rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 5. decembra 2017 sp. zn. 5 Co 158/2017 z r u š u j e a vec v tomto rozsahu vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. decembra 2016 č. k. 13 C 354/2015-83 v spojení s doplniacim rozsudkom z 1. marca 2017 - 109 1. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 593,04 eur s úrokom vo výške 13,90 % ročne od 23. marca 2015 do zaplatenia a úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 11. apríla 2015 do zaplatenia, všetko v mesačných splátkach po 50,- eur splatných vždy do posledného dňa v mesiaci počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku až do úplného zaplatenia pod stratou výhody splátok, II. určil zmluvnú podmienku o poplatku 250,- eur spolu s príslušenstvom za poskytnutie úveru podľa čl. I ods. 1, 2 úverovej zmluvy za neprijateľnú, III. v časti o zaplatenie istiny 250,- eur spolu s príslušenstvom a úrokov 178,27 eur s príslušenstvom a úrokov z omeškania 2,87 eur včítane úrokov za obdobie od 20. marca 2015 do 22. marca 2015 a úrokov z omeškania za obdobie od 20. marca 2015 do 10. apríla 2015 žalobu zamietol, IV. žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 89,68 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Výkonaným dokazovaním zistil, že žalobkyňa ako banka a žalovaná ako klient uzatvorili 28. mája 2014 úverovú zmluvu č. XXXXXXXXXXXXXXXXXX podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, pričom bola dohodnutá výška úveru 5 000,- eur a úroková sadzba vo výške 13,9 % p.a. V základných podmienkach úveru bol dohodnutý aj poplatok za poskytnutie úveru vo výške 250,- eur, výška anuitnej splátky 77,60 eur, termín splatnosti prvej anuitnej splátky 16. júna 2014, počet

anuitných splátok 120, periodicita a termín splatnosti anuitnej splátky - mesačne v 15. deň kalendárneho mesiaca, splatnosť úveru 15. mája 2024. Uvedená bola výška RPMN 16,6 % a priemerná RPMN ku dňu podpisu úverovej zmluvy vo výške 17,94 %. Listom z 19. marca 2015 označeným ako „Výzva na predčasné splatenie úveru“ žalobkyňa rozhodla o predčasnej splatnosti celého úveru. Súd mal za preukázané poskytnutie žalobkyňou žalovanej peňažných prostriedkov vo výške 4 750,- eur, keď žalovaná nepreukázala a ani netvrdila, že by z poskytnutého úveru vrátila akúkoľvek jeho časť. V prípade dohody o poplatku za poskytnutie úveru vo výške 250,- eur súd dospel k záveru, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože požaduje od žalovanej ako spotrebiteľky plnenie za službu, ktorej poskytnutie žalobkyňou v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa a v ďalšom odkázal na argumentáciu žalovanej v jej písomných podaniach alebo na pojednávaní konanom 26. októbra 2016.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 5. decembra 2017 sp. zn. 5 Co 158/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňajúcim rozsudkom potvrdil. V zmysle § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. K odvolacej námietke žalobkyne, že rozsudok súdu prvej inštancie je v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty nepreskúmateľný uviedol, že napadnutý rozsudok v tejto časti nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 220 ods. 2 C.s.p. a zásadám súdnej praxe a v tejto časti je preskúmateľný a určitý. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 C.s.p.

3. Proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola určená zmluvná podmienka za neprijateľnú, podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“). Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu o určenie zmluvnej podmienky o poplatku 250,- eur zamietne. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., keď mala za to, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená. Posudzujúc podľa obsahu prípustnosť dovolania vyvodzovala i z § 420 písm. f/ C.s.p., keď namietala, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí iba uviedol, že ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, keďže je od žalovanej ako spotrebiteľky požadované plnenie za službu, ktorej poskytnutie v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa a v ďalšom odkázal na argumentáciu žalovanej v zmysle rozhodnutia Súdneho dvora EÚ č. C-26/2013 a odvolací súd len zjednodušene poznamenal, že odvolacia námietka nie je dôvodná a rozsudok je vecne správny, lebo vychádza z ustálenej judikatúry v spotrebiteľských sporoch. Poukázala na ustanovenie § 499 Obchodného zákonníka s tým, že ide o kogentné ustanovenie o poplatku za poskytnutie úveru, tzv. záväzkovú províziu. Uviedla, že rozhodnutie na ktoré poukazovala žalovaná sa zaoberalo situáciou, keď išlo o dohodnuté bankové poplatky, teda poplatky, ktoré síce nie sú zákonom zakázané, avšak sami osebe nemajú priamo zákonný základ. Bola názoru, že ak je zákonom upravený poplatok za poskytnutie úveru súčasťou hlavného predmetu plnenia, bolo posúdenie tejto podmienky v zmysle § 53 ods. 4 písm. f/ Občianskeho zákonníka nesprávne, keďže to právne predpisy za danej skutkovej situácie neumožňujú.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto

v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobkyňa vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietala odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu, ktorí sa nevysporiadali s jej námietkami ohľadom posúdenia zmluvnej podmienky o poplatku za poskytnutie úveru čo, podľa dovolateľky, umožňuje ustanovenie § 499 Obchodného zákonníka i § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, trpí vadou konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť ako i dôvodnosť podaného dovolania.

15. V súlade s § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 420 písm. f/ C.s.p.), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

16. Princíp dvojinštančnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspoľahlivejšie signalizuje (práve) odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúmaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúmané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

17. Vychádzajúc zo základného práva na prístup k súdnej ochrane je potrebné zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť (tiež označovaná ako zmätočnosť rozhodnutia) súdneho rozhodnutia musí byť v opravnom konaní napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu (§ 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p.); konvalidácia tohto nedostatku (zmätočného rozhodnutia) súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojinštančnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 388 C.s.p., ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 C.s.p.), ani na jeho zrušenie (§ 389 ods. 1 C.s.p.). Pokiaľ existujú dôvody pre zrušenie (kasáciu) rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť.

18. Rozsudok súdu prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu nespĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci v rozsudku toto (podľa názoru dovolacieho súdu) nezodpovedá § 220 ods. 2 C.s.p. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku (v časti týkajúcej sa vyhlásenia zmluvnej podmienky za neprijateľnú) uviedol, že „sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože požaduje od žalovanej ako spotrebiteľky plnenie za službu, ktorej poskytnutie žalobkyňou ako dodávateľkou v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa” a v ďalšom odkázal na argumentáciu žalovanej v jej písomných podaniach a na pojednávaní 26. októbra 2016. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery a súd nemôže vo svojom rozhodnutí odkazovať na argumentáciu strán sporu vo vyjadreniach, ktoré nie sú súčasťou rozsudku. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti,

ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstať, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 C.s.p. Naviac odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že napadnutý rozsudok v tejto časti nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 220 ods. 2 C.s.p. a zásadám súdnej praxe a zároveň protirečivo uviedol že, rozsudok je v tejto časti preskúmateľný a určitý. Dôsledkom vady zmätočnosti konania je vždy (bez ďalšieho) nie len zrušenie rozhodnutia, ktoré ňou trpí, ale v danom prípade aj ďalších nadväzujúcich rozhodnutí, pretože takto vydané rozhodnutia nemožno považovať za správne.

19. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v otázke väd konania namietaných dovolateľkou má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobkyne procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a dovolateľka v ňom dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože jej týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.